

ДЕРЖАВНИЙ ОСВІТНИЙ СТАНДАРТ ОСНОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПРИДНІСТРОВСЬКОЇ МОЛДАВСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Державний освітній стандарт основної загальної освіти (далі – Стандарт) є сукупністю вимог, обов'язкових під час реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти.

Стандарт містить вимоги:

а) до результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;

б) до структури основної освітньої програми основної загальної освіти, зокрема вимоги до співвідношення частин основної освітньої програми та їхнього обсягу, а також до співвідношення обов'язкової частини основної освітньої програми і частини, що формується учасниками освітніх стосунків;

в) до умов реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти, зокрема до кадрових, фінансових, матеріально-технічних та інших умов.

Вимоги до результатів, структури й умов освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти враховують вікові й індивідуальні особливості учнів під час отримання основної загальної освіти, включно з освітніми потребами учнів з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідів, а також значимість загальної освіти для подальшого розвитку учнів.

2. Стандарт є основою об'єктивного оцінювання відповідності встановленим вимогам освітньої діяльності та підготовки учнів, що освоїли основну освітню програму основної загальної освіти, незалежно від форми отримання освіти і форми навчання.

Основна загальна освіта може бути отримана:

а) в організаціях, що здійснюють освітню діяльність (в очній, очно-заочній або заочній формі);

б) поза організаціями, що здійснюють освітню діяльність, у формі сімейної освіти.

Допускається поєднання різних форм отримання освіти та форм навчання.

Термін отримання основної загальної освіти становить п'ять років, а для осіб з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідів у разі навчання за адаптованими основними освітніми програмами основної загальної освіти, незалежно від застосовуваних освітніх технологій, збільшується не більше ніж на один рік.

3. Стандарт розроблений, враховуючи національні й етнокультурні особливості народів Придністровської Молдавської Республіки.

4. Стандарт спрямований на забезпечення:

а) формування придністровської громадянської ідентичності учнів;
б) єдності освітнього простору Придністровської Молдавської Республіки в умовах різноманіття освітніх систем, видів і типів організацій загальної освіти;

в) збереження і розвитку культурного розмаїття і мовної спадщини народу Придністровської Молдавської Республіки, реалізації права на вивчення рідної мови, можливості отримання основної загальної освіти рідною мовою, оволодіння духовними цінностями і культурою народу Придністров'я;

г) доступності здобуття якісної основної загальної освіти;

г) доступності основних освітніх програм початкової загальної, основної загальної, середньої (повної) загальної, професійної освіти;

д) духовно-морального розвитку, виховання учнів та збереження їхнього здоров'я;

е) демократизації всієї освітньої діяльності завдяки розширенню можливостей для реалізації права вибору педагогічними працівниками методик навчання і виховання, методів оцінювання освітніх досягнень учнів, введення нових форм освітньої діяльності учнів через розвиток форм державно-громадського управління;

є) формування змістовно-критеріальної основи оцінювання результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти, діяльності педагогічних працівників, організацій загальної освіти, функціонування системи освіти в цілому;

ж) умов для ефективної соціалізації учнів у ході освоєння ними основної освітньої програми основної загальної освіти, зокрема обдарованих дітей та дітей з обмеженими можливостями здоров'я, забезпечення соціальної самоідентифікації особистості у процесі реалізації нею особистісно значущої діяльності.

5. В основі Стандарту лежать аксіологічний і системно-діяльнісний підходи.

Аксіологічний підхід розглядає людину як найвищу цінність суспільства і самоціль суспільного розвитку та реалізує наступні принципи:

1) принцип історичної єдності та взаємопроникнення культур народів Придністров'я. *Саме знайомство, вивчення, аналіз культурних традицій народів Придністров'я створює умови для розвитку моральних якостей,*

поваги до представників іншої культури, у такий спосіб формуючи нову формацію культурно освічених людей;

2) принцип духовного вдосконалення особистості, милосердя, злагоди передбачає створення умов для прагнення до саморозвитку. *У зв'язку з цим зміст освіти передбачає вивчення і моральні орієнтири на кращі приклади служіння Батьківщині як у мирний час, так і в роки військових випробувань;*

3) принцип поваги і свободи волевиявлення усіх народів, що населяють наш край. *Саме повага до людини як самобутньої особистості на основі толерантності, діалогу культур і прийняття багатонаціонального, багатокультурного і поліконфесійного складу придністровського суспільства сприятиме побудові демократичного громадянського суспільства.*

Системно-діяльнісний підхід передбачає:

1) перехід до стратегії соціального проектування і конструювання в системі освіти на основі розроблення змісту і технологій освіти, які визначають шляхи та способи досягнення соціально бажаного рівня (результату) особистісного і пізнавального розвитку учнів;

2) орієнтацію на результати освіти як системотворний компонент Стандарту, де розвиток особистості учня на основі засвоєння універсальних навчальних дій, пізнання й освоєння світу становить мету й основний результат освіти, формує її готовність до саморозвитку і безперервної освіти;

3) визнання вирішальної ролі змісту освіти, способів організації освітньої діяльності та взаємодії учасників освітнього процесу в досягненні цілей особистісного, соціального і пізнавального розвитку учнів;

4) облік індивідуальних вікових, психологічних і фізіологічних особливостей учнів, ролі та значення видів діяльності і форм спілкування для визначення цілей освіти і виховання та шляхів їхнього досягнення;

5) забезпечення наступності початкової загальної, основної та середньої (повної) загальної освіти;

6) різноманітність організаційних форм і облік індивідуальних особливостей кожного учня (включно з обдарованими дітьми та дітьми з обмеженими можливостями здоров'я), що забезпечують зростання творчого потенціалу, пізнавальних мотивів, збагачення форм взаємодії з однолітками і дорослими у пізнавальній діяльності;

7) гарантованість досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, що і створює основу для самостійного успішного засвоєння учнями нових знань, умінь, компетенцій, видів і способів діяльності.

6. Стандарт орієнтований на становлення особистісних характеристик випускника («портрет випускника основної школи»):

а) любить свій край і свою державу, знає рідну мову (молдавську, російську, українську), поважає свій народ, його культуру і духовні традиції;

б) усвідомлює і приймає цінності людського життя, сім'ї, громадянського суспільства, багатонаціонального придністровського народу, людства;

в) активно і зацікавлено пізнає світ, усвідомлює цінність праці, науки і творчості;

г) уміє вчитися, усвідомлює важливість освіти і самоосвіти для життя і діяльності, здатний застосовувати отримані знання на практиці;

ґ) соціально активний, поважає закон і правопорядок, порівнює свої вчинки з моральними цінностями, усвідомлює свої обов'язки перед сім'єю, суспільством, державою;

д) поважає інших людей, уміє вести конструктивний діалог, досягати взаєморозуміння, співпрацювати для досягнення спільних результатів;

е) усвідомлено виконує правила здорового й екологічно доцільного способу життя, безпечного для людини та довкілля;

є) орієнтується у світі професій, розуміє значення професійної діяльності для людини в інтересах сталого розвитку суспільства і природи.

7. Стандарт повинен бути покладений в основу діяльності:

а) працівників освіти, які розробляють основні освітні програми основної загальної освіти, враховуючи особливості розвитку республіки в цілому, а також свого населеного пункту, організації, що здійснює освітню діяльність, потреб учасників освітніх стосунків;

б) керівників організацій, що здійснюють освітню діяльність, їхніх заступників, які відповідають у межах своєї компетенції за якість реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти;

в) співробітників організацій республіканського і муніципального рівнів, які здійснюють оцінювання якості освіти в організаціях загальної освіти всіх типів і видів муніципального та республіканського підпорядкування;

г) розробників приблизних основних освітніх програм основної загальної освіти;

ґ) працівників організацій середньої, вищої та додаткової професійної освіти, які здійснюють освітню діяльність педагогічного профілю, методичних структур у системі загальної освіти;

д) авторів (розробників) навчальної літератури, матеріального й інформаційного середовища, архітектурного середовища для основної загальної освіти;

е) керівників і фахівців державних органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, які забезпечують і контролюють фінансування

організацій, що здійснюють освітню діяльність з реалізації основних освітніх програм основної загальної освіти;

є) керівників і фахівців органів державної влади Придністровської Молдавської Республіки, які здійснюють державне управління та контроль у галузі освіти, забезпечують розроблення порядку і контрольнo-вимірювальних матеріалів підсумкової атестації випускників основної школи; здійснюють розроблення положень про атестацію педагогічних працівників державних і муніципальних організацій.

II. ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ ОСВОЄННЯ ОСНОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ОСНОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

8. Стандарт встановлює вимоги до результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти:

а) особистісних, які передбачають готовність і здатність учнів до саморозвитку й особистісного самовизначення, сформованість їхньої мотивації до навчання та цілеспрямованої пізнавальної діяльності, до системи значущих соціальних і міжособистісних стосунків, ціннісно-смислових настанов, що відбивають особистісні та громадянські позиції в діяльності, соціальні компетенції, правосвідомість, здатність ставити цілі та складати життєві плани, здатність до усвідомлення придністровської ідентичності в полікультурному соціумі;

б) метапредметних, які передбачають засвоєні учнями міжпредметні поняття й універсальні навчальні дії (регулятивні, пізнавальні, комунікативні), здатність їхнього використання в навчальній, пізнавальній і соціальній практиці, самостійність планування та здійснення навчальної діяльності й організації навчального співробітництва з педагогами й однолітками, побудову індивідуальної освітньої траєкторії;

в) предметних, які передбачають засвоєні учнями в ході вивчення навчального предмета вміння, специфічні для даної предметної галузі, види діяльності щодо отримання нового знання в рамках навчального предмета, його перетворення та застосування в навчальних, навчально-проектних і соціально-проектних ситуаціях, формування наукового типу мислення, наукових уявлень про ключові теорії, типи і види стосунків, володіння науковою термінологією, ключовими поняттями, методами і прийомами.

9. Особистісні результати освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти повинні відображати:

а) виховання придністровської громадянської ідентичності: патріотизму, поваги до Батьківщини, до минулого і сьогодення народів

Придністров'я; усвідомлення своєї етнічної приналежності, знання історії, мови, культури свого народу, свого краю, основ культурної спадщини народів Придністров'я та людства; засвоєння гуманістичних, демократичних і традиційних цінностей багатонаціонального придністровського суспільства; виховання почуття відповідальності й обов'язку перед Батьківщиною;

б) формування відповідального ставлення до навчання, готовності та здатності учнів до саморозвитку та самоосвіти на основі мотивації до навчання і пізнання, до усвідомленого вибору та побудови подальшої індивідуальної траєкторії освіти на базі орієнтування у світі професій і професійних переваг, враховуючи стійкі пізнавальні інтереси, а також на основі формування шанобливого ставлення до праці, розвитку досвіду участі в соціально значимій праці;

в) формування цілісного світогляду відповідно до сучасного рівня розвитку науки і суспільної практики, який враховує соціальне, культурне, мовне, духовне різноманіття сучасного світу;

г) формування усвідомленого, шанобливого і доброзичливого ставлення до іншої людини, її думки, світогляду, культури, мови, віри, громадянської позиції, до історії, культури, релігії, традицій, мов, цінностей народів Придністров'я і народів світу; готовності та здатності вести діалог з іншими людьми і досягати в ньому взаєморозуміння;

г) освоєння соціальних норм, правил поведінки, ролей і форм соціального життя у групах і спільнотах, включно з дорослими і соціальними спільнотами; участь у шкільному самоврядуванні та суспільному житті в межах вікових компетенцій, враховуючи етнокультурні, соціальні й економічні особливості Придністровської Молдавської Республіки;

д) розвиток моральної свідомості та компетентності у вирішенні моральних проблем на основі особистісного вибору, формування моральних почуттів і моральної поведінки, усвідомленого та відповідального ставлення до власних вчинків;

е) формування комунікативної компетентності у спілкуванні та співпраці з однолітками, дітьми старшого і молодшого віку, дорослими у процесі освітньої, суспільно корисної, навчально-дослідницької, творчої та інших видів діяльності;

є) формування цінності здорового і безпечного способу життя; засвоєння правил індивідуальної та колективної безпечної поведінки в надзвичайних ситуаціях, які загрожують життю і здоров'ю людей, правил поведінки у транспорті та на дорогах;

ж) формування основ екологічної культури, яка відповідає сучасному рівню екологічного мислення, розвиток досвіду екологічно орієнтованої рефлексивно-оцінної та практичної діяльності у життєвих ситуаціях;

з) усвідомлення значення сім'ї в житті людини та суспільства, прийняття цінності сімейного життя, шанобливе і дбайливе ставлення до членів своєї сім'ї;

и) розвиток естетичної свідомості через засвоєння художньої спадщини народів Придністровської Молдавської Республіки, країн-сусідів та світу в цілому, через творчу діяльність естетичного характеру.

10. Метапредметні результати освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти повинні відображати:

а) вміння самостійно визначати цілі свого навчання, ставити і формулювати для себе нові завдання в навчанні та пізнавальній діяльності, розвивати мотиви й інтереси своєї пізнавальної діяльності;

б) вміння самостійно планувати шляхи досягнення цілей, зокрема альтернативні, свідомо обирати найбільш ефективні способи вирішення навчальних і пізнавальних завдань;

в) вміння співвідносити свої дії із запланованими результатами, здійснювати контроль своєї діяльності у процесі досягнення результату, визначати способи дій у рамках запропонованих умов і вимог, коригувати свої дії відповідно до ситуації, яка змінюється;

г) вміння оцінювати правильність виконання навчального завдання, власні можливості його вирішення;

г) володіння основами самоконтролю, самооцінювання, прийняття рішень і здійснення усвідомленого вибору в навчальній та пізнавальній діяльності;

д) вміння визначати поняття, створювати узагальнення, встановлювати аналогії, класифікувати, самостійно вибирати підстави і критерії для класифікації, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, будувати логічне міркування, умовивід (індуктивний, дедуктивний і за аналогією) та робити висновки;

е) вміння створювати, застосовувати і перетворювати знаки і символи, моделі та схеми для вирішення навчальних та пізнавальних завдань;

є) смислове читання;

ж) вміння організовувати навчальне співробітництво і спільну діяльність з учителем і однолітками; працювати індивідуально й у групі: знаходити спільне рішення і вирішувати конфлікти на основі узгодження позицій і врахування інтересів; формулювати, аргументувати і відстоювати свою думку;

з) вміння усвідомлено використовувати мовні засоби відповідно до завдання комунікації для вираження своїх почуттів, думок і потреб; планування і регуляції своєї діяльності; володіння усним і писемним мовленням, монологічним контекстним мовленням;

и) формування і розвиток компетентності в галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі ІКТ-компетенції); розвиток мотивації до оволодіння культурою активного користування словниками й іншими пошуковими системами;

і) формування і розвиток екологічного мислення, вміння застосовувати його в пізнавальній, комунікативній, соціальній практиці та професійній орієнтації.

11. Предметні результати освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, враховуючи загальні вимоги Стандарту та специфіки предметів, які вивчаються і входять до складу предметних галузей, повинні забезпечувати успішне навчання на наступному рівні загальної освіти:

11.1. Філологія

Вивчення предметної галузі «Філологія» – мови як знакової системи, що лежить в основі людського спілкування, формування громадянської, етнічної та соціальної ідентичності, що дозволяє розуміти, бути зрозумілим, висловлювати внутрішній світ людини, повинно забезпечити:

1) отримання доступу до літературної спадщини і через неї до скарбів національної та світової культури і досягнень цивілізації;

2) формування основи для розуміння особливостей різних культур і виховання поваги до них;

3) усвідомлення взаємозв'язку між своїм інтелектуальним і соціальним ростом, який сприяє духовному, моральному, емоційному, творчому, етичному і пізнавальному розвитку;

4) формування базових умінь, які забезпечують можливість подальшого вивчення мов із настановою на білінгвізм;

5) збагачення активного і потенційного словникового запасу для досягнення більш високих результатів у вивченні інших навчальних предметів.

Предметні результати вивчення предметної галузі «Філологія» повинні відображати:

Рідна мова (молдавська, російська, українська):

1) вдосконалення видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння і письма), які забезпечують ефективне оволодіння різними навчальними предметами і взаємодію з оточенням у ситуаціях формального і неформального міжособистісного і міжкультурного спілкування;

2) розуміння визначальної ролі мови в розвитку інтелектуальних і творчих здібностей особистості, у процесі освіти і самоосвіти;

3) використання комунікативно-естетичних можливостей рідної мови;

4) розширення і систематизацію наукових знань про мову; усвідомлення взаємозв'язку її рівнів і одиниць; засвоєння базових понять лінгвістики, основних одиниць і граматичних категорій мови;

5) формування навичок проведення різних видів аналізу слова (фонетичного, морфемного, словотвірного, лексичного, морфологічного), синтаксичного аналізу словосполучення і речення, а також багатоаспектного аналізу тексту;

6) збагачення активного і потенційного словникового запасу, розширення обсягу використовуваних у мові граматичних засобів для вільного вираження думок і почуттів адекватно ситуації та стилю спілкування;

7) оволодіння основними стилістичними ресурсами лексики і фразеології мови, основними нормами літературної мови (орфоепічними, лексичними, граматичними, орфографічними, пунктуаційними), нормами мовленнєвого етикету; набуття досвіду їхнього використання у мовленнєвій практиці під час створення усних і письмових висловлювань; прагнення до мовленнєвого самовдосконалення;

8) формування відповідальності за мовленнєву культуру як загальнолюдську цінність.

Література (молдавська, російська, українська):

1) усвідомлення значущості читання і вивчення літератури для свого подальшого розвитку; формування потреби в систематичному читанні як засобі пізнання світу і себе у цьому світі, гармонізації стосунків людини і суспільства, багатоаспектного діалогу;

2) розуміння літератури як однієї з основних національно-культурних цінностей народу, як особливого способу пізнання життя;

3) забезпечення культурної самоідентифікації, усвідомлення комунікативно-естетичних можливостей рідної мови на основі вивчення видатних творів національної та світової культури;

4) виховання кваліфікованого читача зі сформованим естетичним смаком, здатного аргументувати свою думку й оформляти її словесно в усних і письмових висловлюваннях різних жанрів, створювати розгорнуті висловлювання аналітичного й інтерпретованого характеру, брати участь в обговоренні прочитаного, свідомо планувати своє дозвільне читання;

5) розвиток здатності розуміти літературні художні твори, які відображають різні етнокультурні традиції;

6) оволодіння процедурами смислового й естетичного аналізу тексту на основі розуміння принципових відмінностей літературного художнього тексту від наукового, ділового, публіцистичного тощо, формування умінь сприймати, аналізувати, критично оцінювати й інтерпретувати прочитане,

усвідомлювати художню картину життя, відображену в літературному творі, на рівні не тільки емоційного сприйняття, а й інтелектуального осмислення.

Офіційна (молдавська, російська, українська) мова та література:

1) формування полікультурності та толерантного ставлення до духовно-моральних цінностей інших культур народів, які населяють Придністровську Молдавську Республіку;

2) оволодіння самою офіційною мовою, її словниковим складом і граматичною будовою;

3) розуміння того, що офіційні мови є явищем національних культур і основним засобом людського спілкування; усвідомлення значення офіційних мов як мов багатонаціонального спілкування;

4) розуміння ролі оволодіння офіційною мовою (молдавською, російською, українською) в розвитку інтелектуальних і творчих здібностей особистості, у розширенні лінгвістичного кругозору в процесі освіти та самоосвіти;

5) формування та вдосконалення видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння та письмо), що забезпечують взаємодію з оточенням в умовах міжособистісного і міжкультурного спілкування;

6) розвиток здатності розуміти норми зв'язного мовлення з його логіко-конструктивними особливостями, здійснювати контроль у процесі навчальної діяльності та у повсякденній практиці мовленнєвого спілкування;

7) використання комунікативно-естетичних можливостей офіційних мов і літератур;

8) оволодіння основними стилістичними ресурсами лексики і фразеології офіційних мов, основними нормами літературної мови (орфоепічними, лексичними, граматичними, орфографічними, пунктуаційними), нормами мовленнєвого етикету; набуття досвіду їхнього використання в мовленнєвій практиці в умовах полімовної освіти;

9) знання основних особливостей фонетичної, лексичної системи і граматичної будови мови у зіставленні з рідною;

10) розуміння літератури як однієї з основних національно-культурних цінностей народу, як особливого способу пізнання життя.

11) розвиток здатності розуміти літературні художні твори, які відображають етнокультурні традиції народів Придністровської Молдавської Республіки;

12) оволодіння процедурами смислового й естетичного аналізу тексту, формування умінь сприймати, аналізувати, критично оцінювати й інтерпретувати прочитане;

13) оволодіння вміннями пошуку зв'язку творів літератури офіційної мови з творами рідної літератури, а також із творами інших видів мистецтва (живопису, музики).

Іноземна мова. Друга іноземна мова:

1) формування доброзичливого і толерантного ставлення до цінностей інших культур, оптимізму і вираженої особистісної позиції у сприйнятті світу, в розвитку національної самосвідомості на основі знайомства з життям своїх однолітків в інших країнах, із зразками зарубіжної літератури різних жанрів, враховуючи досягнутий учнями рівень іншомовної компетентності;

2) формування та вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції; розширення і систематизація знань про мову, розширення лінгвістичного, лінгвокраїнознавчого кругозору та лексичного запасу, подальше оволодіння загальною мовленнєвою культурою;

3) досягнення допорогового рівня іншомовної комунікативної компетенції;

4) оволодіння основними стилістичними ресурсами лексики та фразеології мови, основами літературної мови (лексичними, граматичними, орфографічними, пунктуаційними), нормами мовленнєвого етикету, набуття досвіду їхнього використання в мовленнєвій практиці під час створення усних і письмових висловлювань, прагнення до мовленнєвого самовдосконалення;

5) розуміння визначальної ролі мови в розвитку інтелектуальних і творчих здібностей особистості у процесі освіти та самоосвіти;

6) створення основи для формування інтересу до вдосконалення досягнутого рівня володіння іноземною мовою, яка вивчається, зокрема на ґрунті самоспостереження і самооцінювання, до вивчення другої/третьої іноземної мови, до використання іноземної мови як засобу отримання інформації, що дозволяє розширювати свої знання в інших предметних галузях.

11.2. Суспільно-наукові предмети

Вивчення предметної галузі «*Суспільно-наукові предмети*» повинне забезпечити:

1) формування світоглядної, ціннісно-сислової сфери учнів, особистісних основ придністровської громадянської ідентичності, соціальної відповідальності, правової самосвідомості, полікультурності, толерантності, прихильності цінностям, закріпленим у Конституції Придністровської Молдавської Республіки;

2) розуміння основних принципів життя суспільства, ролі довілля як важливого чинника формування якостей особистості, її соціалізації;

3) володіння екологічним мисленням, яке забезпечує розуміння взаємозв'язку між природними, соціальними, економічними і політичними явищами, їхній вплив на якість життя людини та якість довілля;

4) усвідомлення своєї ролі в цілісному, різноманітному і глобальному світі, який швидко змінюється;

5) набуття теоретичних знань і досвіду їхнього застосування для адекватної орієнтації у навколишньому світі, вироблення способів адаптації у ньому, формування власної активної позиції в суспільному житті під час вирішення задач у галузі соціальних стосунків.

Під час вивчення суспільно-наукових предметів завдання розвитку і виховання особистості учнів є пріоритетним.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Суспільно-наукові предмети*» повинні відображати:

Історія (*Історія Придністров'я. Історія Росії. Загальна історія*):

1) формування основ громадянської, етнонаціональної, соціальної, культурної самоідентифікації особистості учня, осмислення ним досвіду російської та придністровської історії як частини світової історії, засвоєння гуманістичних і демократичних цінностей, ідей миру і взаєморозуміння між народами, людьми різних культур;

2) оволодіння базовими історичними знаннями, а також уявленнями про закономірності розвитку людського суспільства з давніх часів до наших днів у соціальній, економічній, політичній, науковій, культурній та духовній сферах; набуття досвіду історико-культурного, цивілізаційного підходу до оцінювання соціальних явищ, сучасних глобальних процесів;

3) формування умінь застосування історичних знань для осмислення сутності сучасних суспільних явищ, життя в сучасному полікультурному, поліетнічному і багатоконфесійному світі;

4) формування найважливіших культурно-історичних орієнтирів для громадянської, етнонаціональної, соціальної, культурної самоідентифікації особистості, світорозуміння і пізнання сучасного суспільства на основі вивчення Загальної історії, історії Росії та історії Придністровської Молдавської Республіки, культурних традицій народів Придністров'я;

5) розвиток умінь шукати, аналізувати, зіставляти й оцінювати інформацію, яка міститься в різних джерелах, про події та явища минулого і сьогодення, розвиток здібностей визначати й аргументувати своє ставлення до неї;

6) виховання патріотизму, поваги до історії Вітчизни, до прав і свобод людини; сприйняття традицій історичного діалогу, які склалися в Російській Федерації та Придністровській Молдавській Республіці; толерантного ставлення до представників інших народів і країн.

Суспільствознавство:

1) формування в учнів особистісних уявлень про основи придністровської громадянської ідентичності, патріотизму, громадянськості, соціальної відповідальності, правової самосвідомості, толерантності,

прихильності цінностям, закріпленим у Конституції ПМР; розвиток моральної свідомості та компетентності під час вирішення моральних проблем на основі особистісного вибору, формування моральних почуттів і моральної поведінки, усвідомленого та відповідального ставлення до власних вчинків;

2) розуміння основних принципів життя суспільства, основ сучасних наукових теорій суспільного розвитку;

3) набуття теоретичних знань і досвіду застосування отриманих знань та умінь для визначення власної активної позиції в суспільному житті, для вирішення типових і нестандартних завдань у галузі соціальних стосунків, адекватних віку учнів, міжособистісних стосунків, зокрема стосунків між людьми різних національностей, віросповідань, віку і соціальних груп; усвідомлення значення сім'ї у житті людини і суспільства, прийняття цінностей сімейного життя, шанобливе і дбайливе ставлення до членів своєї сім'ї;

4) формування основ правосвідомості для співвіднесення власної поведінки і вчинків інших людей з моральними цінностями та правовими нормами поведінки, встановленими законодавством Придністровської Молдавської Республіки, переконаності в необхідності захищати правопорядок правовими способами і засобами, умінь реалізовувати основні соціальні ролі відповідно до вікових особливостей у межах своєї дієздатності;

5) освоєння прийомів роботи з соціально значущою інформацією, її осмислення й аналіз; розвиток здібностей учнів робити необхідні висновки і давати обґрунтовані оцінки соціальним подіям і процесам, застосування отриманих прийомів у практичній діяльності (навчальній та позанавчальній);

6) розвиток соціального кругозору і формування пізнавального інтересу до вивчення суспільних дисциплін з метою формування наукового світогляду, громадянської позиції, професійної орієнтації.

Географія:

1) формування уявлень про географію, її роль в освоєнні планети людиною, про географічні знання як компонент наукової картини світу, про їхню необхідність для вирішення сучасних практичних завдань людства і своєї країни, зокрема завдань охорони довкілля і раціонального природокористування;

2) формування первинних компетенцій використання територіального підходу як основи географічного мислення для усвідомлення свого місця в цілісному, різноманітному і мінливому світі й адекватної орієнтації в ньому;

3) формування уявлень та основоположних теоретичних знань про цілісність і неоднорідність Землі як планети людей у просторі та в часі, про основні етапи її географічного освоєння, про особливості природи, життя,

культури і господарської діяльності людей, про екологічні проблеми на різних материках і в окремих країнах;

4) оволодіння елементарними практичними вміннями використання приладів та інструментів для визначення кількісних і якісних характеристик компонентів географічного середовища, зокрема його екологічних параметрів;

5) оволодіння основами картографічної грамотності та використання географічної карти як однієї з мов міжнародного спілкування;

6) оволодіння основними навичками знаходження, використання і презентації географічної інформації;

7) формування умінь і навичок використання різноманітних географічних знань у повсякденному житті для пояснення й оцінювання явищ і процесів, самостійного оцінювання рівня безпеки довкілля, адаптації до умов території проживання, дотримання заходів безпеки в разі природних стихійних лих і техногенних катастроф;

8) формування уявлень про особливості діяльності людей, яка веде до виникнення і розвитку чи вирішення екологічних проблем на різних територіях і акваторіях, умінь і навичок безпечної та екологічно доцільної поведінки у довкіллі;

9) виховання позитивного ціннісного ставлення до довкілля; екологічної культури, любові до своєї місцевості, свого району, своєї країни; взаєморозуміння з іншими народами.

11.3. Математика й інформатика

Вивчення предметної галузі «*Математика й інформатика*» повинне забезпечити:

1) усвідомлення значення математики й інформатики у повсякденному житті людини;

2) формування уявлень про соціальні, культурні й історичні чинники становлення математичної науки;

3) розуміння ролі інформаційних процесів у сучасному світі;

4) формування уявлень про математику як частину загальнолюдської культури, універсальну мову науки, яка дозволяє описувати і вивчати реальні процеси та явища.

Унаслідок вивчення предметної галузі «*Математика й інформатика*» учні розвивають логічне і математичне мислення, отримують уявлення про математичні моделі; опановують математичні міркування; навчаються застосовувати математичні знання під час розв'язку різних задач і оцінювати отримані результати; опановують вміння вирішення навчальних завдань; розвивають математичну інтуїцію; отримують уявлення про основні інформаційні процеси в реальних ситуаціях.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Математика й інформатика*» повинні відображати:

Математика. Алгебра. Геометрія:

1) формування уявлень про математику як метод пізнання дійсності, який дозволяє описувати і вивчати реальні процеси та явища;

2) розвиток умінь працювати з навчальним математичним текстом (аналізувати, виділяти необхідну інформацію), точно і грамотно висловлювати свої думки із застосуванням математичної термінології та символіки, проводити класифікації, логічні обґрунтування, докази математичних тверджень;

3) розвиток уявлень про число та числові системи від натуральних до дійсних чисел; оволодіння практичними навичками усних, письмових, інструментальних обчислень;

4) оволодіння символічною мовою алгебри, прийомами виконання тотожних перетворень виразів, рішення рівнянь, систем рівнянь, нерівностей і систем нерівностей; умінням моделювати реальні ситуації мовою алгебри, досліджувати побудовані моделі з використанням апарату алгебри, інтерпретувати отриманий результат;

5) оволодіння системою функціональних понять, розвиток вміння використовувати функціонально-графічні уявлення для розв'язку різних математичних задач, для опису й аналізу функціональних залежностей;

6) оволодіння геометричною мовою; розвиток вміння використовувати її для опису предметів навколишнього світу; розвиток просторових уявлень, образотворчих умінь, навичок геометричних побудов;

7) формування систематичних знань про плоскі фігури та їхні властивості, уявлень про найпростіші просторові тіла; розвиток умінь моделювання реальних ситуацій мовою геометрії, дослідження побудованої моделі з використанням геометричних понять і теорем, апарату алгебри, розв'язку геометричних і практичних задач;

8) оволодіння найпростішими способами наведення й аналізу статистичних даних; формування уявлень про статистичні закономірності в реальному світі та про різні способи їхнього вивчення, про найпростіші імовірнісні моделі; розвиток умінь добувати інформацію, представлену в таблицях, на діаграмах, графіках, описувати й аналізувати масиви числових даних за допомогою відповідних статистичних характеристик, використовувати розуміння імовірнісних властивостей навколишніх явищ під час прийняття рішень;

9) розвиток умінь застосовувати вивчені поняття, результати, методи для розв'язку задач практичного характеру і завдань із суміжних дисциплін з використанням у разі потреби довідкових матеріалів, комп'ютера, користуватися оцінюванням і прикиданням під час практичних розрахунків.

Інформатика:

- 1) формування інформаційної та алгоритмічної культури; формування уявлення про комп'ютер як універсальний пристрій оброблення інформації; розвиток основних навичок і вмінь використання комп'ютерних пристроїв;
- 2) формування уявлення про основні досліджувані поняття: інформацію, алгоритм, модель – та їхні властивості;
- 3) розвиток алгоритмічного мислення, необхідного для професійної діяльності в сучасному суспільстві; розвиток умінь скласти і записати алгоритм для конкретного виконавця; формування знань про алгоритмічні конструкції, логічні значення й операції; знайомство з однією із мов програмування й основними алгоритмічними структурами – лінійною, умовною та циклічною;
- 4) формування умінь формалізації та структуризації інформації, вміння вибрати спосіб наведення даних відповідно до поставлених завдань – таблиці, схеми, графіки, діаграми, з використанням відповідних програмних засобів оброблення даних;
- 5) формування навичок й умінь безпечної та доцільної поведінки під час роботи з комп'ютерними програмами та в мережі Інтернет, вміння дотримуватися норм інформаційної етики і права.

11.4. Основи духовно-моральної культури

Вивчення предметної галузі «*Основи духовно-моральної культури*» повинне забезпечити:

- 1) виховання здатності до духовного розвитку, морального самовдосконалення; виховання віротерпимості, шанобливого ставлення до релігійних почуттів, поглядів людей чи їхньої відсутності;
- 2) до усвідомленої моральної поведінки, заснованої на знанні та повазі культурних та релігійних традицій багатонаціонального народу Придністров'я, а також до діалогу із представниками інших культур і світоглядів;
- 3) усвідомлення і прийняття основних норм моралі, моральних, духовних ідеалів, сімейних цінностей, збережених у культурних традиціях різних народів;
- 4) поглиблення уявлень про православну культуру, її роль у культурі, історії та сучасності Придністров'я; усвідомлення цінності людського життя;
- 5) формування уявлень про основи світської етики, культури традиційних релігій, про їхню роль у розвитку культури, історії та людства в цілому, у становленні громадянського суспільства та державності;
- 6) розуміння значення моральності, заснованої на свободі совісті та віросповідання, духовних традиціях народів Придністров'я; віри та релігії в житті людини, родини і суспільства; формування уявлень про історичну роль традиційних релігій і громадянського суспільства у становленні державності;

7) формування усвідомлених моделей поведінки на базі внутрішньої моральної платформи особистості, готовність діяти згідно зі своєю совістю, зокрема й свідоме самообмеження у вчинках, поведінці, марнотратному споживанні.

11.5. Природничо-наукові предмети

Вивчення предметної галузі «*Природничо-наукові предмети*» повинне забезпечити:

- 1) формування цілісної наукової картини світу;
- 2) розуміння зростаючої ролі природничих наук і наукових досліджень у сучасному світі, постійного процесу еволюції наукового знання, значущості міжнародного наукового співробітництва;
- 3) оволодіння науковим підходом до вирішення різних завдань;
- 4) оволодіння вміннями формулювати гіпотези, конструювати, проводити експерименти, оцінювати отримані результати;
- 5) оволодіння умінням зіставляти експериментальні й теоретичні знання з об'єктивними реаліями життя;
- 6) виховання відповідального та дбайливого ставлення до довкілля;
- 7) оволодіння екосистемною пізнавальною моделлю та її застосування з метою прогнозу екологічних ризиків для здоров'я людей, безпеки життя, якості довкілля;
- 8) усвідомлення значущості концепції сталого розвитку;
- 9) формування умінь безпечного й ефективного використання лабораторного обладнання, проведення точних вимірювань і адекватного оцінювання отриманих результатів, подання науково обґрунтованих аргументів своїх дій, які ґрунтуються на міжпредметному аналізі навчальних завдань.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Природничо-наукові предмети*» повинні відображати:

Фізика:

- 1) формування уявлень про закономірний зв'язок і пізнаваність явищ природи, про об'єктивність наукового знання; про системотворну роль фізики для розвитку інших природничих наук, техніки і технологій; наукового світогляду як результату вивчення основ будови матерії та фундаментальних законів фізики;
- 2) формування первинних уявлень про фізичну сутність явищ природи (механічних, теплових, електромагнітних і квантових), види матерії (речовину і поле), про рух як спосіб існування матерії; засвоєння основних ідей механіки, атомно-молекулярного вчення про будову речовини, елементів електродинаміки та квантової фізики; оволодіння понятійним апаратом і символічною мовою фізики;

3) набуття досвіду застосування наукових методів пізнання: розуміння та чіткість визначення фізичних величин і одиниць виміру, вміння тлумачити фізичний зміст величин, які входять у ту чи іншу формулу, вміння розв'язувати задачі, аналізувати результати розв'язку задач і робити висновки; спостереження фізичних явищ, проведення дослідів, простих експериментальних досліджень, прямих і непрямих вимірювань із використанням аналогових і цифрових вимірювальних приладів; розвиток пізнавальних інтересів, інтелектуальних і творчих здібностей у процесі розв'язку фізичних задач і виконання експериментальних досліджень; розуміння неминучості похибок будь-яких вимірювань;

4) розуміння фізичних основ і принципів дії (роботи) машин і механізмів, засобів пересування та зв'язку, побутових приладів, промислових технологічних процесів, впливу їх на довкілля, забруднення довкілля як наслідок недосконалості машин і механізмів, формування уявлень про нераціональне використання природних ресурсів та енергії, усвідомлення можливих причин техногенних та екологічних катастроф;

5) усвідомлення необхідності застосування досягнень фізики і технологій для раціонального природокористування;

6) розвиток вміння планувати у повсякденному житті свої дії із застосуванням отриманих знань законів фізики з метою збереження здоров'я, оволодіння основами безпечного користування природними та штучними електричними і магнітними полями, електромагнітними і звуковими хвилями, природними і штучними іонізуючими випромінюваннями, щоб уникнути їхнього шкідливого впливу на довкілля й організм людини;

7) розвиток пізнавальних інтересів, інтелектуальних і творчих здібностей у процесі вирішення інтелектуальних проблем, фізичних задач і виконання експериментальних досліджень; розвиток здатності до самостійного набуття нових знань з фізики відповідно до життєвих потреб та інтересів; виховання ставлення до фізики як до елемента загальнолюдської культури.

Біологія:

1) формування системи наукових знань про живу природу, закономірності її розвитку, історично швидке скорочення біологічного різноманіття в біосфері унаслідок діяльності людини з метою розвитку сучасних природничо-наукових уявлень про органічний світ;

2) формування первинних систематизованих уявлень про біологічні об'єкти, процеси, явища, закономірності, про основні біологічні теорії, про екосистемну організацію життя, про взаємозв'язок живого і неживого в біосфері, про спадковість і мінливість; оволодіння понятійним апаратом біології;

3) набуття практичного досвіду використання методів біологічної науки та проведення нескладних біологічних експериментів для вивчення живих організмів і людини, проведення екологічного моніторингу в довкіллі;

4) формування основ екологічної грамотності: здатності оцінювати наслідки діяльності людини у природі в цілому і нашої республіки зокрема; вплив факторів ризику на здоров'я людини; вибирати цільові та смислові настанови у своїх діях та вчинках стосовно живої природи, власного здоров'я й оточення; усвідомлення необхідності дій щодо збереження біорізноманіття і природних середовищ існування видів рослин і тварин та практичне їхнє застосування в місцевих умовах;

5) формування уявлень про значення біологічних наук у вирішенні ряду проблем: раціональне природокористування, захист здоров'я людей у сучасних умовах екологічного стану довкілля;

6) освоєння прийомів надання першої допомоги, раціональної організації праці та відпочинку, вирощування та розмноження культурних рослин і свійських тварин, догляду за ними.

Хімія:

1) формування первинних систематизованих уявлень про речовини, їхні перетворення і практичне застосування; оволодіння понятійним апаратом і символічною мовою хімії;

2) усвідомлення об'єктивної значимості основ хімічної науки як галузі сучасного природознавства, хімічних перетворень неорганічних і органічних речовин як основи багатьох явищ живої та неживої природи; поглиблення уявлень про матеріальну єдність світу;

3) оволодіння основами хімічної грамотності: здатність аналізувати й об'єктивно оцінювати життєві ситуації, пов'язані з хімією, навичками безпечного поводження з речовинами, якими користуються у повсякденному житті; умінням аналізувати і планувати екологічно безпечну поведінку з метою збереження здоров'я і довкілля;

4) формування умінь встановлювати зв'язки між хімічними явищами, які реально спостерігаються, та процесами, які відбуваються в навколишній природі, пояснювати причини різноманіття речовин, залежність їхніх властивостей від складу та будови, а також залежність застосування речовин від їхніх властивостей;

5) набуття досвіду використання різних методів вивчення речовин: спостереження за їхніми перетвореннями під час проведення нескладних хімічних експериментів із використанням лабораторного обладнання та приладів;

6) формування уявлень про значення хімічної науки у вирішенні сучасних екологічних проблем, зокрема у запобіганні техногенним і екологічним катастрофам.

11.6. Мистецтво

Вивчення предметної галузі «*Мистецтво*» повинне забезпечити:

- 1) усвідомлення значення мистецтва і творчості в особистій та культурній самоідентифікації особистості;
- 2) розвиток естетичного смаку, художнього мислення учнів, здатності сприймати естетику природних об'єктів, співпереживати їм, чуттєво-емоційно оцінювати гармонійність взаємин людини із природою та висловлювати своє ставлення художніми засобами;
- 3) розвиток індивідуальних творчих здібностей учнів, формування стійкого інтересу до творчої діяльності;
- 4) формування інтересу і шанобливого ставлення до культурної спадщини і цінностей народів, які населяють Придністров'я, скарбів світової цивілізації, їхнього збереження та примноження.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Мистецтво*» повинні відображати:

Образотворче мистецтво:

- 1) формування основ художньої культури учнів як частини їхньої загальної духовної культури, як особливого способу пізнання життя і засобу організації спілкування; розвиток естетичного, емоційно-ціннісного бачення навколишнього світу; розвиток спостережливості, здатності до співпереживання, зорової пам'яті, асоціативного мислення, художнього смаку і творчої уяви;
- 2) розвиток візуально-просторового мислення як форми емоційно-ціннісного освоєння світу, самовираження й орієнтації в художньому і моральному просторі культури;
- 3) освоєння художньої культури у всьому різноманітті її видів, жанрів і стилів як матеріального вираження духовних цінностей, втілених у просторових формах (фольклорна художня творчість народів Придністровської Молдавської Республіки: молдавського, російського, українського, твори художників Придністров'я і класичні твори зарубіжного мистецтва, мистецтво сучасності);
- 4) виховання поваги до історії культури Придністровської Молдавської Республіки, вираженої в архітектурі, образотворчому мистецтві, в національних образах предметно-матеріального та просторового середовища, в розумінні краси людини;
- 5) набуття досвіду створення художнього образу в різних видах і жанрах візуально-просторових мистецтв: образотворчих (живопис, графіка, скульптура), декоративно-прикладних, в архітектурі та дизайні; набуття досвіду роботи над візуальним образом у синтетичних мистецтвах (театр і кіно);

б) набуття досвіду роботи різними художніми матеріалами і в різних техніках у різних видах візуально-просторових мистецтв, у специфічних формах художньої діяльності, зокрема тих, що базуються на ІКТ (цифрова фотографія, відеозапис, комп'ютерна графіка, мультиплікація й анімація);

7) розвиток потреби у спілкуванні з творами образотворчого мистецтва, освоєнні практичних умінь і навичок сприйняття, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва; формування активного ставлення до традицій художньої культури як смислової, естетичної та особистісно-значущої цінності.

Музика:

1) формування основ музичної культури учнів як невід'ємної частини їхньої загальної духовної культури; потреби у спілкуванні з музикою для подальшого духовно-морального розвитку, соціалізації, самоосвіти, організації змістовного культурного дозвілля на основі усвідомлення ролі музики в житті кожної окремої людини та суспільства, в розвитку світової культури;

2) розвиток загальних музичних здібностей учнів, а також образного й асоціативного мислення, фантазії та творчої уяви, емоційно-ціннісного ставлення до явищ життя і мистецтва на основі сприйняття й аналізу музичних образів;

3) формування мотиваційної спрямованості на продуктивну музично-творчу діяльність (слухання музики, спів, інструментальне музикування, драматизація музичних творів, імпровізація, музично-пластичний рух);

4) виховання естетичного ставлення до світу, критичного сприйняття музичної інформації, розвиток творчих здібностей у різноманітних видах музичної діяльності, пов'язаної з театром, кіно, літературою, живописом;

5) розширення музичного та загального культурного кругозору; виховання музичного смаку, стійкого інтересу до музики свого народу й інших народів світу, до класичної та сучасної музичної спадщини;

б) оволодіння основами музичної грамотності: здатністю емоційно сприймати музику як живе образне мистецтво у взаємозв'язку із життям, спеціальною термінологією і ключовими поняттями музичного мистецтва, елементарною нотною грамотою в рамках курсу, який вивчається.

11.7. Технологія

Вивчення предметної галузі «Технологія» повинне забезпечити:

1) розвиток здібностей учнів до співпраці та соціалізації;

2) розвиток інноваційної творчої діяльності учнів у процесі вирішення прикладних навчальних завдань;

3) активне використання знань, отриманих під час вивчення інших навчальних предметів, і сформованих універсальних навчальних дій;

4) удосконалення вмінь виконання навчально-дослідницької та проектної діяльності, а також розвиток декоративно-прикладної творчості;

5) формування уявлень про соціальні й етичні аспекти науково-технічного прогресу;

б) формування здатності надавати екологічну спрямованість будь-якій діяльності, проекту; демонструвати екологічне мислення в різних формах діяльності.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Технологія*» повинні відображати:

а) набуття навичок самообслуговування: оволодіння технологічними прийомами ручного оброблення матеріалів; засвоєння правил техніки безпеки;

б) усвідомлення ролі техніки і технологій для прогресивного розвитку суспільства; формування цілісного уявлення про техносферу, сутність технологічної культури і культури праці; з'ясування соціальних і екологічних наслідків розвитку технологій промислового та сільськогосподарського виробництва, енергетики і транспорту;

в) оволодіння методами навчально-дослідницької та проектної діяльності, вирішення творчих завдань, моделювання, конструювання й естетичного оформлення виробів, забезпечення цілості продуктів праці;

г) оволодіння засобами і формами графічного відображення об'єктів чи процесів, правилами виконання графічної документації;

г) формування умінь встановлювати взаємозв'язок знань з різних навчальних предметів для вирішення прикладних навчальних завдань;

д) розвиток умінь застосовувати технології подання, перетворення і використання інформації, оцінювати можливості й області застосування засобів та інструментів ІКТ у сучасному виробництві чи сфері обслуговування;

е) формування уявлень про світ професій, пов'язаних із досліджуваними технологіями, їхньої затребуваності на ринку праці.

11.8. Профорієнтація

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Профорієнтація*» повинні відображати:

1) формування в учнів позитивних настанов стосовно праці як базової цінності в житті;

2) розвиток в учнів потреби творчої праці та прагнення реалізувати свої знання на практиці, виховання працьовитості, почуття обов'язку і відповідальності, цілеспрямованості та підприємливості;

3) розвиток прикладних навичок надання послуг, виготовлення продукції (іграшок, сувенірів тощо), як повного циклу дій від планування задуму до готової послуги, виробу (не менше трьох);

4) самовизначення у світі професій на основі системного інформування про сучасну структуру робочої сили, враховуючи динаміку ринку праці, затребуваність тих чи інших професій, появу нових професій та зміну змісту й умов праці.

11.9. Фізична культура

Вивчення предметної галузі «*Фізична культура*» повинне забезпечити:

1) фізичний, емоційний, інтелектуальний і соціальний розвиток особистості учнів, враховуючи історичну, загальнокультурну та ціннісну складову предметної області;

2) формування і розвиток настанов активного, екологічно доцільного, здорового і безпечного способу життя;

3) розвиток рухової активності учнів, досягнення позитивної динаміки у розвитку основних фізичних якостей і в показниках фізичної підготовленості, формування потреби в систематичній участі у фізкультурно-спортивних та оздоровчих заходах;

4) встановлення зв'язків між життєвим досвідом учнів і знаннями з різних предметних областей.

Предметні результати вивчення предметної галузі «*Фізична культура*» повинні відображати:

а) розуміння ролі та значення фізичної культури у формуванні особистісних якостей, в активному залученні у здоровий спосіб життя, зміцненні та збереженні індивідуального здоров'я;

б) оволодіння системою знань про фізичне вдосконалення людини, створення основи для формування інтересу до розширення та поглиблення знань з історії розвитку фізичної культури, спорту й олімпійського руху, освоєння умінь відбирати фізичні вправи та регулювати фізичні навантаження для самостійних систематичних занять з різною функціональною спрямованістю (оздоровчою, тренувальною, корекційною, рекреативною та лікувальною), враховуючи індивідуальні можливості й особливості організму, планувати зміст цих занять, включати їх у режим навчального дня і навчального тижня;

в) набуття досвіду організації самостійних систематичних занять фізичною культурою з дотриманням правил техніки безпеки та профілактики травматизму; освоєння вміння надавати першу долікарську допомогу у разі легких травм; збагачення досвіду спільної діяльності щодо організації та проведення занять фізичною культурою, форм активного відпочинку і дозвілля;

г) розширення досвіду організації та моніторингу фізичного розвитку і фізичної підготованості; формування вміння вести спостереження за динамікою розвитку своїх основних фізичних якостей: оцінювати теперішній стан організму і визначати тренувальний вплив на нього занять фізичною

культурою за допомогою використання стандартних фізичних навантажень і функціональних проб, визначати індивідуальні режими фізичного навантаження, контролювати спрямованість його впливу на організм під час самостійних занять фізичними вправами з різною цільовою орієнтацією;

г) формування умінь виконувати комплекси загальнорозвиваючих, оздоровчих і коригуючих вправ, які враховують індивідуальні здібності й особливості, стан здоров'я і режим навчальної діяльності; оволодіння основами технічних дій, прийомами і фізичними вправами з базових видів спорту, умінням використовувати їх у різноманітних формах ігрової та змагальної діяльності; розширення рухового досвіду за рахунок вправ, орієнтованих на розвиток основних фізичних якостей, підвищення функціональних можливостей основних систем організму.

11.10. Основи безпеки життєдіяльності

Вивчення предметної галузі *«Основи безпеки життєдіяльності»* повинне забезпечити:

1) розуміння особистої та суспільної значущості сучасної культури безпеки життєдіяльності;

2) оволодіння основами сучасної культури безпеки життєдіяльності, розуміння цінності екологічної якості довкілля, як природної основи безпеки життя;

3) розуміння ролі держави і чинного законодавства в забезпеченні національної безпеки та захисту населення.

Предметні результати вивчення предметної галузі *«Основи безпеки життєдіяльності»*:

а) формування сучасної культури безпеки життєдіяльності на основі розуміння необхідності захисту особистості, суспільства і держави за допомогою усвідомлення значущості безпечної поведінки в умовах надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру;

б) формування переконання в необхідності безпечного і здорового способу життя;

в) розуміння особистої та суспільної значущості сучасної культури безпеки життєдіяльності;

г) розуміння ролі держави і чинного законодавства в забезпеченні національної безпеки та захисту населення від небезпечних і надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру, зокрема від екстремізму й тероризму; закони ПМР з питань ОБЖ;

г) розуміння необхідності підготовки громадян до захисту Батьківщини; вирішення цього питання в умовах ПМР;

д) формування настанови на здоровий спосіб життя, який вилучає вживання алкоголю, наркотиків, паління і завдання іншої шкоди здоров'ю;

е) формування антиекстремістської та антитерористичної особистісної позиції, враховуючи обставини в ПМР;

є) розуміння необхідності збереження природи і довкілля для повноцінного життя людини;

ж) знання основних небезпечних і надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру, включно з екстремізмом і тероризмом, та їхніх наслідків для особистості, суспільства і держави; можливі небезпечні та надзвичайні ситуації різного характеру в Придністровській Молдавській Республіці;

з) знання і вміння застосовувати заходи безпеки і правила поведінки в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій;

и) вміння надати першу допомогу постраждалим;

і) вміння передбачати виникнення небезпечних ситуацій за характерними ознаками їхніх проявів, а також на основі інформації, одержуваної з різних джерел, готовність проявляти обережність у ситуаціях невизначеності;

ї) вміння приймати обґрунтовані рішення в конкретній небезпечній ситуації, враховуючи реальні обставини й індивідуальні можливості;

й) оволодіння основами екологічного проектування безпечної життєдіяльності, враховуючи природні, техногенні та соціальні ризики на території проживання.

12. Досягнення предметних і метапредметних результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, необхідних для продовження освіти, є предметом підсумкового оцінювання освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти.

Під час підсумкового оцінювання результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти повинні враховуватися сформованість умінь виконання проектної діяльності та здатність до вирішення навчально-практичних та навчально-пізнавальних завдань.

Підсумкове оцінювання результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти містить дві складові:

а) результати проміжної атестації учнів, які відображають динаміку їхніх індивідуальних освітніх досягнень відповідно до запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;

б) результати державної підсумкової атестації випускників, які характеризують рівень досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти.

До результатів індивідуальних досягнень учнів, які не підлягають підсумковому оцінюванню, належать ціннісні орієнтації учня й індивідуальні особистісні характеристики. Узагальнене оцінювання цих та інших

особистісних результатів освоєння учнями основних освітніх програм повинне здійснюватися в ході різних моніторингових досліджень.

III. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ОСНОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ОСНОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

13. Основна освітня програма основної загальної освіти є локальним нормативним документом, визначає цілі, завдання, заплановані результати, зміст і організацію освітньої діяльності під час отримання основної загальної освіти і спрямована на формування загальної культури, духовно-моральний, громадянський, соціальний, особистісний та інтелектуальний розвиток учнів, їхній саморозвиток і самовдосконалення, які забезпечують соціальну успішність, розвиток творчих, фізичних здібностей, збереження і зміцнення здоров'я учнів.

Основна освітня програма основної загальної освіти реалізується організацією освіти через урочну і позаурочну діяльність із дотриманням вимог державних санітарно-епідеміологічних правил і нормативів.

Позаурочна діяльність організовується за напрямками розвитку особистості (духовно-моральний, спортивно-оздоровчий, соціальний, загальноінтелектуальний, загальнокультурний) у таких формах, як гуртки, художні студії, спортивні клуби та секції, юнацькі організації, краєзнавча робота, науково-практичні конференції, шкільні наукові товариства, олімпіади, пошукові та наукові дослідження, суспільно корисні практики, військово-патріотичні об'єднання тощо.

Форми організації освітнього процесу, чергування урочної та позаурочної діяльності в рамках реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти визначає організація, яка здійснює освітню діяльність.

14. Основна освітня програма основної загальної освіти повинна містити три розділи: цільовий, змістовний і організаційний.

Цільовий розділ повинен визначати загальне призначення, цілі, завдання і заплановані результати реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти, а також способи визначення досягнення цих цілей і результатів.

Цільовий розділ містить:

- а) пояснювальну записку;
- б) заплановані результати освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти;
- в) систему оцінювання досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти.

Змістовний розділ повинен визначати загальний зміст основної загальної освіти і містити освітні програми, орієнтовані на досягнення особистісних, предметних і метапредметних результатів, включно з:

а) програмою розвитку універсальних навчальних дій (програмою формування загальнонавчальних умінь і навичок) під час отримання основної загальної освіти, яка передбачає формування компетенцій учнів у галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій, навчально-дослідницької та проектної діяльності;

б) програмами окремих навчальних предметів, курсів, зокрема інтегрованих;

в) програмою виховання і соціалізації учнів під час отримання основної загальної освіти, яка передбачає такі напрямки, як духовно-моральний розвиток і виховання учнів, їхня соціалізація та професійна орієнтація, формування екологічної культури, культури здорового і безпечного способу життя;

г) програмою корекційної роботи.

Організаційний розділ повинен визначати загальні рамки організації освітньої діяльності, а також механізм реалізації компонентів основної освітньої програми.

Організаційний розділ містить:

а) навчальний план основної загальної освіти, календарний навчальний графік і план позаурочної діяльності;

б) систему умов реалізації освітньої програми основної загальної освіти відповідно до вимог Стандарту; оцінні та методичні матеріали, а також інші компоненти (за рішенням організації, яка здійснює освітню діяльність).

Організація, яка здійснює освітню діяльність за державно акредитованими основними освітніми програмами основної загальної освіти, розробляє основну освітню програму основної загальної освіти відповідно до Стандарту і враховуючи зразкову основну освітню програму основної загальної освіти.

15. Основна освітня програма основної загальної освіти містить обов'язкову частину і частину, яка формується учасниками освітніх стосунків, представлених у всіх трьох розділах основної освітньої програми: цільовому, змістовному й організаційному.

Обов'язкова частина основної освітньої програми основної загальної освіти становить 80 %, а частина, яка формується учасниками освітніх стосунків, – 20 % від загального обсягу основної освітньої програми основної загальної освіти.

З метою забезпечення індивідуальних потреб учнів в основній освітній програмі основної загальної освіти передбачаються:

- а) навчальні курси, які забезпечують різні інтереси учнів, зокрема етнокультурні;
- б) позаурочна діяльність.

16. Розроблена організацією, яка здійснює освітню діяльність, основна освітня програма основної загальної освіти повинна забезпечувати досягнення учнями результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти відповідно до вимог, встановлених Стандартом.

Основні освітні програми основної загальної освіти реалізуються організацією, яка здійснює освітню діяльність, як самостійно, так і за допомогою мережевих форм їхньої реалізації.

У період канікул використовуються можливості організацій відпочинку дітей та їхнього оздоровлення, тематичних табірних змін, літніх шкіл, створюваних на базі організацій, які здійснюють освітню діяльність, і організацій додаткової освіти.

17. Організація освітньої діяльності за основними освітніми програмами основної загальної освіти може бути заснована на диференціації змісту, враховуючи освітні потреби та інтереси учнів, які забезпечують поглиблене вивчення окремих навчальних предметів, предметних галузей основної освітньої програми основної загальної освіти.

18. Вимоги до розділів основної освітньої програми основної загальної освіти:

18.1. Цільовий розділ основної освітньої програми основної загальної освіти:

18.1.1. Пояснювальна записка повинна розкривати:

а) мету і завдання реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти, конкретизовані відповідно до вимог Стандарту до результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти;

б) принципи і підходи до формування основної освітньої програми основної загальної освіти.

18.1.2. Заплановані результати освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти повинні:

а) забезпечувати зв'язок між вимогами Стандарту, освітньою діяльністю і системою оцінювання результатів освоєння основної освітньої програми;

б) бути змістовною і критеріальною основою для розроблення робочих програм навчальних предметів і навчально-методичної літератури, робочих програм курсів позаурочної діяльності, курсів метапредметної

спрямованості, програм виховання, а також системи оцінювання результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти відповідно до вимог Стандарту.

Структура і зміст запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти повинні адекватно відобразити вимоги Стандарту, передавати специфіку освітньої діяльності, відповідати віковим можливостям учнів.

Заплановані результати освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти повинні уточнювати і конкретизувати загальне розуміння особистісних, метапредметних і предметних результатів як із позиції організації їхнього досягнення в освітній діяльності, так і з позиції оцінювання досягнення цих результатів.

Досягнення планованих результатів освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти повинне враховуватися під час оцінювання результатів діяльності системи освіти, організацій, які здійснюють освітню діяльність, педагогічних працівників.

Досягнення учнями запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти визначається після закінчення навчання.

18.1.3. Система оцінювання досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти повинна:

а) визначати основні напрямки та цілі оцінної діяльності, орієнтованої на управління якістю освіти, описувати об'єкт і зміст оцінювання, критерії, процедури і склад інструментарію оцінювання, форми представлення результатів, умови і межі застосування системи оцінювання;

б) орієнтувати освітню діяльність на духовно-моральний розвиток і виховання учнів, реалізацію вимог до результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;

в) забезпечувати комплексний підхід до оцінювання результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, який дозволяє вести оцінювання предметних, метапредметних і особистісних результатів основної загальної освіти;

г) забезпечувати оцінювання динаміки індивідуальних досягнень учнів у процесі освоєння основної загальноосвітньої програми основної загальної освіти;

г) передбачати використання різноманітних методів і форм, які взаємно доповнюють один одного (стандартизовані письмові й усні роботи, проекти, практичні роботи, творчі роботи, самоаналіз і самооцінювання, спостереження, випробування (тести) та інше);

д) дозволяти використовувати результати підсумкового оцінювання випускників, які характеризують рівень досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, як основи

для оцінювання діяльності організації, яка здійснює освітню діяльність, і системи освіти різного рівня.

Система оцінювання досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти повинна містити опис організації та змісту державної підсумкової атестації учнів, проміжної атестації учнів у рамках урочної та позаурочної діяльності, підсумкового оцінювання із предметів, які не виносяться на державну підсумкову атестацію учнів, і оцінювання проектної діяльності учнів.

18.2. Змістовний розділ основної освітньої програми основної загальної освіти:

18.2.1. Програма розвитку універсальних навчальних дій (програма формування загальнонавчальних умінь і навичок) під час отримання основної загальної освіти (далі – Програма) повинна бути спрямована на:

а) реалізацію вимог Стандарту до особистісних і метапредметних результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти, системно-діяльнісного підходу, розвивального потенціалу основної загальної освіти;

б) підвищення ефективності освоєння учнями основної освітньої програми основної загальної освіти, засвоєння знань і навчальних дій, розширення можливостей орієнтації в різних предметних областях, науковому і соціальному проектуванні, професійній орієнтації, будові та здійсненні навчальної діяльності;

в) формування в учнів основ культури дослідницької та проектної діяльності й навичок розроблення, реалізації та громадської презентації учнями результатів дослідження, предметного чи міжпредметного навчального проекту, спрямованого на вирішення наукової, особистісно і (або) соціально значущої проблеми.

Програма повинна забезпечувати:

а) розвиток в учнів здатності до саморозвитку і самовдосконалення;

б) формування особистісних ціннісно-сміслових орієнтирів та настанов, особистісних, регулятивних, пізнавальних, комунікативних універсальних навчальних дій;

в) формування досвіду перенесення і застосування універсальних навчальних дій у життєвих ситуаціях для вирішення завдань загальнокультурного, особистісного і пізнавального розвитку учнів;

г) підвищення ефективності засвоєння учнями знань і навчальних дій, формування компетенцій та компетентностей у предметних областях, навчально-дослідницькій і проектній діяльності;

г) формування навичок участі в різних формах організації навчально-дослідницької та проектної діяльності (творчі конкурси, олімпіади, наукові

товариства, науково-практичні конференції, державні освітні програми тощо);

д) оволодіння прийомами навчального співробітництва і соціальної взаємодії з однолітками, старшими школярами і дорослими у спільній навчально-дослідницькій та проектній діяльності;

е) формування і розвиток компетенції учнів у галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій на рівні загального користування, включно з володінням інформаційно-комунікаційними технологіями, пошуком, побудовою та передачею інформації, презентацією виконаних робіт, основами інформаційної безпеки, умінням безпечного використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) і мережі Інтернет.

Програма повинна містити:

а) цілі та завдання програми, опис її місця та ролі в реалізації вимог Стандарту;

б) опис понять, функцій, складу і характеристик універсальних навчальних дій (особистісних, регулятивних, пізнавальних та комунікативних) та їхнього зв'язку із змістом окремих навчальних предметів, позаурочною та позашкільною діяльністю, а також місця окремих компонентів універсальних навчальних дій у структурі освітньої діяльності;

в) типові завдання застосування універсальних навчальних дій;

г) опис особливостей реалізації основних напрямків навчально-дослідницької та проектної діяльності учнів (дослідний, інженерний, прикладний, інформаційний, соціальний, ігровий, творчий напрямки проектів), а також форм організації навчально-дослідницької та проектної діяльності в рамках урочної та позаурочної діяльності за кожним напрямком;

г) опис змісту, видів і форм організації навчальної діяльності з формування і розвитку ІКТ-компетенцій;

д) перелік і опис основних елементів ІКТ-компетенцій та інструментів їхнього використання;

е) заплановані результати формування і розвитку компетентності учнів у галузі використання інформаційно-комунікаційних технологій, підготовки індивідуального проекту, виконуваного у процесі навчання в рамках одного предмета або на міжпредметній основі;

е) види взаємодії з навчальними, науковими та соціальними організаціями, форми залучення консультантів, експертів і наукових керівників;

ж) опис умов, які забезпечують розвиток універсальних навчальних дій в учнів, зокрема інформаційно-методичного забезпечення, підготовки кадрів;

з) систему оцінювання діяльності організації, яка здійснює освітню діяльність, щодо формування та розвитку універсальних навчальних дій в учнів;

и) методику й інструментарій моніторингу успішності освоєння і застосування учнями універсальних навчальних дій.

18.2.2. Програми окремих навчальних предметів, курсів повинні забезпечувати досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти.

Програми окремих навчальних предметів, курсів розробляються на основі вимог до результатів освоєння основної освітньої програми, враховуючи основні напрямки програм, які входять у структуру основної освітньої програми.

Програми окремих навчальних предметів, курсів повинні містити:

а) пояснювальну записку, в якій конкретизуються загальні цілі основної загальної освіти, враховуючи специфіку навчального предмета;

б) загальну характеристику навчального предмета, курсу;

в) опис місця навчального предмета, курсу в навчальному плані;

г) особистісні, метапредметні та предметні результати освоєння конкретного навчального предмета, курсу;

г) зміст навчального предмета, курсу;

д) тематичне планування з визначенням основних видів навчальної діяльності;

е) опис навчально-методичного та матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності;

є) заплановані результати вивчення навчального предмета, курсу.

18.2.3. Програма виховання і соціалізації учнів під час отримання основної загальної освіти (далі – Програма) повинна враховувати специфічні особливості соціалізації обдарованих дітей та дітей з обмеженими можливостями здоров'я, повинна бути побудована на основі базових національних цінностей придністровського суспільства, як-от патріотизм, соціальна солідарність, громадянськість, сім'я, здоров'я, праця і творчість, наука, традиційні релігії, мистецтво, природа, людство, і спрямована на розвиток і виховання компетентного громадянина Придністровської Молдавської Республіки, який сприймає долю Вітчизни як свою особисту, який усвідомлює відповідальність за сьогодення і майбутнє своєї країни, який укорінений у духовних і культурних традиціях багатонаціонального народу Придністров'я.

Програма повинна бути спрямована на:

а) освоєння усіма учнями соціального досвіду основних соціальних ролей, відповідних провідній діяльності даного віку, норм і правил суспільної поведінки, враховуючи індивідуальну дієздатність;

б) формування готовності учнів до вибору напрямку своєї професійної діяльності відповідно до особистісних інтересів, індивідуальних особливостей і здібностей, враховуючи потреби ринку праці;

в) формування і розвиток знань, настанов, особистісних орієнтирів і норм здорового та безпечного способу життя з метою збереження і зміцнення фізичного, психологічного та соціального здоров'я учнів як однієї з ціннісних складових особистості учня й орієнтованої на досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;

г) формування екологічної культури.

Програма повинна забезпечити:

а) формування укладу шкільного життя, який забезпечує створення соціального середовища розвитку учнів, містить урочну, позаурочну і суспільно значиму діяльність, систему виховних заходів, культурних і соціальних практик, заснованого на системі базових національних цінностей придністровського суспільства, який враховує історико-культурну й етнічну специфіку свого району, міста чи села, потреби учнів та їхніх батьків (законних представників);

б) засвоєння учнями моральних цінностей, набуття початкового досвіду моральної, суспільно значимої діяльності, конструктивної соціальної поведінки, мотивації та здатності до духовно-морального розвитку;

в) залучення учнів до культурних цінностей свого народу, своєї етнічної чи соціокультурної групи, базових національних цінностей придністровського суспільства, загальнолюдських цінностей у контексті формування в них придністровської громадянської ідентичності;

г) соціальну самоідентифікацію учнів за допомогою особистісно значущої та суспільно прийнятної діяльності;

г) формування в учнів особистісних якостей, необхідних для конструктивної, успішної та відповідальної поведінки в суспільстві, враховуючи правові норми, встановлені законодавством Придністровської Молдавської Республіки;

д) набуття знань про норми та правила поведінки в суспільстві, соціальні ролі людини; формування позитивного самооцінювання, самоповаги, конструктивних способів самореалізації;

е) залучення всіх учнів, зокрема обдарованих дітей та дітей з обмеженими можливостями здоров'я, до громадської діяльності та шкільних традицій, участь у дитячо-юнацьких організаціях і рухах, шкільних та позашкільних організаціях (спортивні секції, творчі клуби й об'єднання за

інтересами, мережеві спільноти, бібліотечна мережа, краєзнавча робота), в учнівському самоврядуванні, військово-патріотичних об'єднаннях, у проведенні акцій і свят (муніципальних, державних, міжнародних);

є) участь учнів у діяльності виробничих, творчих об'єднань, благодійних організацій; в екологічній просвіті однолітків, батьків, населення; в упорядкуванні школи, класу, сільського поселення, міста;

ж) формування здатності протистояти негативним впливам соціального середовища, факторам мікросоціального середовища;

з) розвиток педагогічної компетентності батьків (законних представників) з метою сприяння соціалізації учнів у сім'ї; облік індивідуальних та вікових особливостей учнів, культурних і соціальних потреб їхніх сімей;

и) формування в учнів мотивації до праці, потреби до набуття професії;

і) оволодіння способами і прийомами пошуку інформації, пов'язаної з професійною освітою та професійною діяльністю, пошуком вакансій на ринку праці та роботою служб зайнятості населення;

ї) розвиток власних уявлень про перспективи своєї професійної освіти та майбутньої професійної діяльності;

й) набуття практичного досвіду, відповідного інтересам і здібностям учнів;

к) створення умов для професійної орієнтації учнів через систему роботи педагогів, психологів, соціальних педагогів; співпраця з базовими підприємствами, організаціями початкової, середньої та вищої професійної освіти, центрами профорієнтаційної роботи; спільну діяльність учнів з батьками (законними представниками);

л) інформування учнів про особливості різних сфер професійної діяльності, соціальні та фінансові складові різних професій, особливості місцевого, республіканського і міжнародного попиту на різні види трудової діяльності;

м) використання засобів психолого-педагогічної підтримки учнів і розвиток консультаційної допомоги в їхній професійній орієнтації, яка включає діагностику професійних схильностей і професійного потенціалу учнів, їхніх здібностей та компетенцій, необхідних для продовження освіти і вибору професії (зокрема комп'ютерного професійного тестування та тренінгу у спеціалізованих центрах);

н) усвідомлення учнями цінності екологічно доцільного, здорового і безпечного способу життя;

о) формування настанови на систематичні заняття фізичною культурою і спортом, готовності до вибору індивідуальних режимів рухової активності на основі усвідомлення власних можливостей;

п) усвідомлене ставлення учнів до вибору індивідуального раціону здорового харчування;

р) формування знань про сучасні загрози для життя і здоров'я людей, зокрема екологічні та транспортні, готовності активно їм протистояти;

с) оволодіння сучасними оздоровчими технологіями, зокрема на основі навичок особистої гігієни;

т) формування готовності учнів до соціальної взаємодії з питань покращення екологічної якості довкілля, сталого розвитку території, екологічної здоров'язберігаючої просвіти населення, профілактики вживання наркотиків та інших психоактивних речовин, профілактики інфекційних захворювань; переконаності у виборі здорового способу життя та шкідливості вживання алкоголю та тютюнопаління;

у) усвідомлення учнями взаємозв'язку здоров'я людини й екологічного стану довкілля, ролі екологічної культури в забезпеченні особистого і громадського здоров'я та безпеки; необхідності дотримання принципу обережності під час вибору варіанту поведінки.

Програма повинна містити:

а) мету і завдання духовно-морального розвитку, виховання і соціалізації учнів, опис ціннісних орієнтирів, які лежать в її основі;

б) напрямки діяльності щодо духовно-морального розвитку, виховання та соціалізації, професійної орієнтації учнів, здоров'язберігаючої діяльності та формування екологічної культури учнів, які відображають специфіку організації, що здійснює освітню діяльність, запити учасників освітніх стосунків;

в) зміст, види діяльності та форми занять з учнями за кожним напрямком духовно-морального розвитку, виховання і соціалізації учнів;

г) форми індивідуальної та групової організації професійної орієнтації учнів за кожним напрямком («ярмарки професій», дні відкритих дверей, екскурсії, предметні тижні, олімпіади, конкурси);

г) етапи організації роботи в системі соціального виховання в рамках організації, яка здійснює освітню діяльність, спільної діяльності організації, яка здійснює освітню діяльність, з підприємствами, громадськими організаціями, зокрема із системою додаткової освіти;

д) основні форми організації педагогічної підтримки соціалізації учнів за кожним напрямком, враховуючи урочну та позаурочну діяльність, а також форми участі фахівців та соціальних партнерів за напрямками соціального виховання;

е) моделі організації роботи щодо формування екологічно доцільного, здорового і безпечного способу життя, які містять раціональну організацію навчальної діяльності й освітнього середовища, фізкультурно-спортивної та оздоровчої роботи, профілактику вживання психоактивних речовин учнями, профілактику дитячого дорожньо-транспортного травматизму, організацію

системи просвітницької та методичної роботи з учасниками освітніх стосунків;

є) опис діяльності організації, яка здійснює освітню діяльність у галузі безперервної екологічної здоров'язберігаючої освіти учнів;

ж) систему заохочення соціальної успішності та проявів активної життєвої позиції учнів (рейтинг, формування портфоліо, встановлення стипендій, спонсорство тощо);

з) критерії, показники ефективності діяльності організації, яка здійснює освітню діяльність у частині духовно-морального розвитку, виховання і соціалізації учнів, формування здорового і безпечного способу життя й екологічної культури учнів (поведінка на дорогах, у надзвичайних ситуаціях);

и) методику й інструментарій моніторингу духовно-морального розвитку, виховання та соціалізації учнів;

і) заплановані результати духовно-морального розвитку, виховання і соціалізації учнів, формування екологічної культури, культури здорового і безпечного способу життя учнів.

18.2.4. Програма корекційної роботи (далі – Програма) повинна бути спрямована на корекцію недоліків психічного і (або) фізичного розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я, подолання труднощів у засвоєнні основної освітньої програми основної загальної освіти, надання допомоги і підтримки дітям даної категорії.

Програма повинна забезпечувати:

а) виявлення і задоволення особливих освітніх потреб учнів з обмеженими можливостями здоров'я під час засвоєння ними основної освітньої програми та їхню подальшу інтеграцію в організацію, яка здійснює освітню діяльність;

б) реалізацію комплексного індивідуально орієнтованого психолого-медико-педагогічного супроводу в умовах освітньої діяльності усіх дітей з особливими освітніми потребами, враховуючи стан здоров'я та особливості психофізичного розвитку (відповідно до рекомендацій психолого-медико-педагогічної комісії);

в) створення спеціальних умов виховання, навчання дітей з обмеженими можливостями здоров'я, безбар'єрного середовища життєдіяльності та навчальної діяльності; використання адаптованих освітніх програм основної загальної освіти, які розробляються організацією, що здійснює освітню діяльність, спільно з іншими учасниками освітніх стосунків, спеціальних навчальних і дидактичних посібників; дотримання допустимого рівня навантаження, який визначається із залученням медичних працівників; проведення групових та індивідуальних корекційних занять; надання послуг асистента (помічника), який надає необхідну технічну допомогу.

Програма повинна містити:

- а) цілі та завдання корекційної роботи з учнями під час отримання основної загальної освіти;
- б) перелік і зміст індивідуально орієнтованих корекційних напрямків роботи, які сприяють освоєнню учнями з особливими освітніми потребами основної освітньої програми основної загальної освіти;
- в) систему комплексного психолого-медико-соціального супроводу та підтримки учнів з обмеженими можливостями здоров'я, яка містить комплексне обстеження, моніторинг динаміки розвитку, успішності освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;
- г) механізм взаємодії, який передбачає загальну цільову й єдину стратегічну спрямованість роботи, враховуючи варіативно-діяльнісну тактику вчителів, фахівців у галузі корекційної та спеціальної педагогіки, спеціальну психологію, медичних працівників організації, яка здійснює освітню діяльність, інших організацій, які здійснюють освітню діяльність та інститутів суспільства; зазначений механізм реалізується в єдності урочної, позаурочної та позашкільної діяльності;
- г) заплановані результати корекційної роботи.

18.3. Організаційний розділ основної освітньої програми:

18.3.1. Навчальний план основної загальної освіти (далі – навчальний план) забезпечує введення в дію та реалізацію вимог Стандарту, визначає загальний обсяг навантаження та максимальний обсяг аудиторного навантаження учнів, склад і структуру обов'язкових предметних галузей за класами (роками навчання). Основна освітня програма основної загальної освіти може містити як один, так і декілька навчальних планів.

Навчальні плани забезпечують викладання і вивчення рідної мови (молдавської, російської, української), можливість викладання і вивчення офіційної (молдавської, російської, української) мови і літератури, а також встановлюють кількість занять, які відводяться на їхнє вивчення, за класами (роками) навчання.

У навчальний план входять такі обов'язкові предметні галузі та навчальні предмети:

- а) філологія (рідна мова, література, офіційна мова та література, іноземна мова, друга іноземна мова);
- б) суспільно-наукові предмети (історія, суспільствознавство, географія);
- в) математика й інформатика (математика, алгебра, геометрія, інформатика);
- г) основи духовно-моральної культури;
- г) природничо-наукові предмети (фізика, біологія, хімія);

д) мистецтво (образотворче мистецтво, музика, світова художня культура);

е) технологія (технологія, профорієнтація);

є) фізична культура;

ж) основи безпеки життєдіяльності.

Навчальний план організації, яка здійснює освітню діяльність, повинен передбачати можливість введення навчальних курсів, що забезпечують освітні потреби й інтереси учнів, зокрема етнокультурні.

Для розвитку потенціалу учнів, перш за все обдарованих дітей та дітей з обмеженими можливостями здоров'я, можуть розроблятися за участю самих учнів та їхніх батьків (законних представників) індивідуальні навчальні плани. Реалізація індивідуальних навчальних планів супроводжується підтримкою класного керівника чи соціального педагога організації, яка здійснює освітню діяльність.

Кількість навчальних занять інваріантної частини за 5 років не може становити менше 5200 годин і понад 5600 годин.

18.3.1.1. Календарний навчальний графік повинен визначати чергування навчальної діяльності (урочної та позаурочної) і планових перерв під час отримання освіти для відпочинку й інших соціальних цілей (канікул) за календарними періодами навчального року:

1) дати початку і закінчення навчального року;

2) тривалість навчального року, чвертей;

3) терміни і тривалість канікул;

4) терміни проведення проміжних атестацій.

18.3.1.2. План позаурочної діяльності забезпечує облік індивідуальних особливостей і потреб учнів через організацію позаурочної діяльності.

Позаурочна діяльність організовується за напрямками розвитку особистості (спортивно-оздоровчий, духовно-моральний, соціальний, загальноінтелектуальний, загальнокультурний) у таких формах, як художні, культурологічні, філологічні, хорові студії, мережеві спільноти, шкільні спортивні клуби та секції, юнацькі організації, науково-практичні конференції, шкільні наукові товариства, олімпіади, пошукові та наукові дослідження, суспільно корисні практики, військово-патріотичні об'єднання й інші форми, відмінні від урочної, на добровільних засадах відповідно до вибору учасників освітніх стосунків.

План позаурочної діяльності визначає склад і структуру напрямків, форми організації, обсяг позаурочної діяльності на рівні основної загальної освіти (до 544 годин за п'ять років навчання), враховуючи інтереси учнів і можливості організації, яка здійснює освітню діяльність.

Організація, яка здійснює освітню діяльність, самостійно розробляє і затверджує план позаурочної діяльності.

18.3.2. Система умов реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти (далі – система умов) повинна розроблятися на основі відповідних вимог Стандарту та забезпечувати досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти.

Система умов повинна враховувати організаційну структуру організації, яка здійснює освітню діяльність, а також її взаємодію із соціальними партнерами (як всередині системи освіти, так і в рамках міжвідомчої взаємодії).

Опис системи умов повинен спиратися на локальні акти організації, яка здійснює освітню діяльність, нормативні правові акти муніципального та республіканського рівнів.

Система умов повинна містити:

а) опис наявних умов: кадрових, психолого-педагогічних, фінансових, матеріально-технічних, інформаційно-методичних;

б) обґрунтування необхідних змін у наявних умовах відповідно до пріоритетів основної освітньої програми основної загальної освіти організації, яка здійснює освітню діяльність;

в) механізми досягнення цільових орієнтирів у системі умов;

г) мережевий графік (дорожню карту) щодо формування необхідної системи умов;

г) контроль стану системи умов.

IV. ВИМОГИ ДО УМОВ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ОСНОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

19. Вимоги до умов реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти характеризують кадрові, фінансові, матеріально-технічні й інші умови реалізації вимог до результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти.

20. Результатом реалізації зазначених вимог повинне бути створення освітнього середовища:

а) яке забезпечує досягнення цілей основної загальної освіти, її високу якість, доступність і відкритість для учнів, їхніх батьків (законних представників) та всього суспільства, духовно-моральний розвиток і виховання учнів;

б) яке гарантує охорону та зміцнення фізичного, психологічного і соціального здоров'я учнів;

в) спадкового відносно до початкової загальної освіти, враховуючи особливості організації основної загальної освіти, а також специфіку вікового психофізичного розвитку учнів під час отримання основної загальної освіти.

21. Умови реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти повинні забезпечувати для учасників освітніх стосунків можливість:

а) досягнення запланованих результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти всіма учнями, зокрема учнями з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідами;

б) розвитку особистості, здібностей, задоволення пізнавальних інтересів, самореалізації учнів, зокрема обдарованих і талановитих, через організацію навчальної та позаурочної діяльності, соціальної практики, суспільно-корисної діяльності, систему гуртків, клубів, секцій, студій із використанням можливостей організацій додаткової освіти, культури і спорту;

в) оволодіння учнями ключовими компетенціями, які складають основу подальшої успішної освіти й орієнтації у світі професій;

г) формування соціальних цінностей учнів, основ їхньої громадянської ідентичності та соціально-професійних орієнтацій;

г) індивідуалізації процесу освіти за допомогою проектування та реалізації індивідуальних освітніх планів учнів, забезпечення їхньої ефективної самостійної роботи за підтримки педагогічних працівників (класного керівника чи соціального педагога) організації освіти, яка здійснює освітню діяльність;

д) участі учнів, їхніх батьків (законних представників), педагогічних працівників та громадськості у проектуванні та розвитку основної освітньої програми основної загальної освіти й умов її реалізації;

е) організації мережевої взаємодії організацій, які здійснюють освітню діяльність, спрямованої на підвищення ефективності освітньої діяльності;

е) залучення учнів у процеси перетворення соціального середовища населеного пункту, формування у них лідерських якостей, досвіду соціальної діяльності, реалізації соціальних проектів і програм;

ж) формування в учнів досвіду самостійної освітньої, громадської, проектно-дослідницької та художньої діяльності;

з) формування в учнів екологічної грамотності, навичок здорового і безпечного для людини і довкілля способу життя;

и) використання в освітній діяльності сучасних освітніх технологій діяльнісного типу;

і) оновлення змісту основної освітньої програми основної загальної освіти, методик і технологій її реалізації відповідно до динаміки розвитку системи освіти, запитів учнів та їхніх батьків (законних представників), враховуючи особливості розвитку району та свого населеного пункту;

ї) ефективного використання професійного та творчого потенціалу педагогічних і керівних працівників організації, яка здійснює освітню діяльність, підвищення їхньої професійної, комунікативної, інформаційної та правової компетентності;

й) ефективного управління організацією, яка здійснює освітню діяльність, із використанням інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних механізмів фінансування.

22. Вимоги до кадрових умов реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти містять у собі:

а) укомплектованість організації, яка здійснює освітню діяльність, педагогічними, керівними й іншими працівниками;

б) рівень кваліфікації педагогічних та інших працівників організації, яка здійснює освітню діяльність;

в) безперервність професійного розвитку педагогічних працівників організації, що здійснює освітню діяльність, який реалізує освітню програму основної загальної освіти.

Організація, яка здійснює освітню діяльність і реалізує основну освітню програму основної загальної освіти, повинна бути укомплектована кваліфікованими кадрами.

Рівень кваліфікації працівників організації, яка здійснює освітню діяльність і реалізує основну освітню програму основної загальної освіти, для кожної посади повинен відповідати кваліфікаційним характеристикам за відповідною посадою Єдиного кваліфікаційного довідника, а для педагогічних працівників організації освіти державного або муніципального підпорядкування – також кваліфікаційній категорії.

Відповідність рівня кваліфікації працівників організації, яка здійснює освітню діяльність і реалізує основну освітню програму основної загальної освіти, вимогам, що ставляться до кваліфікаційних категорій (другої, першої або вищої), а також займаним ними посадам встановлюється під час їхньої атестації.

Безперервність професійного розвитку працівників організації, яка здійснює освітню діяльність і реалізує основну освітню програму основної загальної освіти, повинна забезпечуватися освоєнням працівниками організації, яка здійснює освітню діяльність, додаткових професійних програм за профілем педагогічної діяльності не рідше одного разу на п'ять років.

У системі освіти повинні бути створені умови для:

а) комплексної взаємодії організацій, які здійснюють освітню діяльність і забезпечують можливість заповнення відсутніх кадрових ресурсів;

б) надання постійної науково-теоретичної, методичної та інформаційної підтримки педагогічним працівникам з питань реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти, використання інноваційного досвіду інших організацій, які здійснюють освітню діяльність, проведення комплексних моніторингових досліджень результатів освітньої діяльності й ефективності інновацій.

23. Фінансово-економічні умови реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти повинні:

а) забезпечувати державні гарантії прав громадян на отримання безкоштовної загальнодоступної основної загальної освіти;

б) забезпечувати організації, яка здійснює освітню діяльність, можливість виконання вимог Стандарту;

в) забезпечувати реалізацію обов'язкової частини основної освітньої програми основної загальної освіти і частини, яка формується учасниками освітніх стосунків, включно з позаурочною діяльністю;

г) відображати структуру та обсяг видатків, необхідних для реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти, а також механізм їхнього формування.

24. Матеріально-технічні умови реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти повинні забезпечувати:

а) можливість досягнення учнями встановлених Стандартом вимог до результатів освоєння основної освітньої програми основної загальної освіти;

б) дотримання:

1) санітарно-епідеміологічних вимог освітньої діяльності (вимоги до водопостачання, каналізації, освітлення, повітряно-теплового режиму, розміщення й архітектурних особливостей будівлі організації, яка здійснює освітню діяльність, її території, окремих приміщень, засобів навчання, навчального обладнання);

2) вимог до санітарно-побутових умов (обладнання гардеробів, санвузлів, місць особистої гігієни);

3) вимог до соціально-побутових умов (обладнання в навчальних кабінетах і лабораторіях робочих місць вчителя та кожного учня; учительської з робочою зоною і місцями для відпочинку; кімнат психологічного розвантаження; адміністративних кабінетів (приміщень); приміщень для харчування учнів, зберігання і приготування їжі, а також, у разі необхідності, транспортне забезпечення обслуговування учнів);

4) будівельних норм і правил;

5) вимог пожежної та електробезпеки;

6) вимог охорони здоров'я учнів та охорони праці працівників організацій, які здійснюють освітню діяльність;

7) вимог до транспортного обслуговування учнів;
8) вимог до організації безпечної експлуатації вулично-дорожньої мережі та технічних засобів організації дорожнього руху в місцях розташування організацій, які здійснюють освітню діяльність;

9) вимог до організації безпечної експлуатації спортивних споруд, спортивного інвентарю й обладнання, яке використовується в організаціях, що здійснюють освітню діяльність;

10) своєчасних термінів і необхідних обсягів поточного та капітального ремонту;

в) архітектурну доступність (можливість для безперешкодного доступу учнів з обмеженими можливостями здоров'я та інвалідів до об'єктів інфраструктури організації, яка здійснює освітню діяльність).

Будівля організації, що здійснює освітню діяльність, набір і розміщення приміщень для здійснення освітньої діяльності, активної діяльності, відпочинку, харчування та медичного обслуговування учнів, їхня площа, освітленість і повітряно-тепловий режим, розташування та розміри робочих, навчальних зон і зон для індивідуальних занять повинні відповідати державним санітарно-епідеміологічним правилам та нормативам і забезпечувати можливість безпечної та комфортної організації всіх видів навчальної та позаурочної діяльності для всіх учасників освітніх стосунків.

Організація, яка здійснює освітню діяльність і реалізує основну освітню програму основної загальної освіти, повинна мати необхідні для забезпечення освітньої (зокрема дітей-інвалідів та дітей з обмеженими можливостями здоров'я), адміністративної та господарської діяльності:

а) навчальні кабінети з автоматизованими робочими місцями учнів і педагогічних працівників, лекційні аудиторії;

б) приміщення для занять навчально-дослідницькою та проектною діяльністю, моделюванням і технічною творчістю (лабораторії та майстерні), музикою, хореографією й образотворчим мистецтвом;

в) лінгфонні кабінети, які забезпечують вивчення іноземних мов;

г) інформаційно-бібліотечні центри з робочими зонами, обладнаними читальними залами і книгосховищами, які забезпечують збереження книжкового фонду, медіатекою;

г) актові та хореографічні зали, спортивні споруди (комплекси, зали, басейни, стадіони, спортивні майданчики, тири, оснащені ігровим, спортивним обладнанням та інвентарем), автоматичка;

д) приміщення для харчування учнів, а також для зберігання і приготування їжі, які забезпечують можливість організації якісного гарячого харчування, зокрема гарячих сніданків;

е) приміщення медичного призначення;

є) адміністративні та інші приміщення, оснащені необхідним обладнанням, зокрема для організації навчальної діяльності з дітьми-інвалідами та дітьми з обмеженими можливостями здоров'я;

ж) гардероби, санвузли, місця особистої гігієни;

з) ділянку (територію) з необхідним набором обладнаних зон;

и) повні комплекти технічного оснащення й обладнання всіх предметних областей і позаурочної діяльності, включно з витратними матеріалами та канцелярським приладдям (папір для ручного і машинного письма, картриджі, інструменти письма (в зошитах і на дошці), образотворчого мистецтва, технологічного оброблення і конструювання, хімічні реактиви, носії цифрової інформації);

і) меблі, офісне обладнання та господарський інвентар.

Організації, які здійснюють освітню діяльність, самостійно, за рахунок виділених бюджетних коштів і залучених в установленому порядку додаткових фінансових коштів, повинні забезпечувати оснащення освітньої діяльності під час отримання основної загальної освіти.

Матеріально-технічне оснащення освітньої діяльності повинне забезпечувати можливість:

а) реалізації індивідуальних навчальних планів учнів, здійснення їхньої самостійної освітньої діяльності;

б) залучення учнів до проектної та навчально-дослідницької діяльності, проведення спостережень і експериментів, включно з використанням: навчального лабораторного обладнання; цифрового (електронного) і традиційного вимірювання, зокрема визначення місцезнаходження; віртуальних лабораторій, речових та віртуально-наочних моделей і колекцій основних математичних та природничих об'єктів і явищ;

в) художньої творчості з використанням ручних, електричних та ІКТ-інструментів і таких матеріалів, як папір, тканина, нитки для в'язання і ткацтва, пластик, різні фарби, глина, дерево, реалізації художньо-оформлювальних і видавничих проектів, натурної та мальованої мультиплікації;

г) створення матеріальних та інформаційних об'єктів з використанням ручних та електроінструментів, які застосовуються в обраних для вивчення поширених технологіях (індустріальних, сільськогосподарських, технологіях ведення будинку, інформаційних і комунікаційних технологіях), і таких матеріалів, як дерево, пластик, метал, папір, тканина, глина;

г) формування особистого досвіду застосування універсальних навчальних дій в екологічно орієнтованій соціальній діяльності, розвиток екологічного мислення й екологічної культури;

д) проектування і конструювання, зокрема моделей з цифровим керуванням і зворотним зв'язком, з використанням конструкторів; управління об'єктами; програмування;

е) спостережень, наочного представлення й аналізу даних; використання цифрових планів і карт, супутникових зображень;

є) фізичного розвитку, систематичних занять фізичною культурою і спортом, участі у фізкультурно-спортивних і оздоровчих заходах;

ж) виконання, створення й аранжування музичних творів із застосуванням традиційних народних та сучасних інструментів і цифрових технологій;

з) занять із вивчення правил дорожнього руху з використанням ігор, обладнання, а також комп'ютерних технологій;

и) розміщення продуктів пізнавальної, навчально-дослідницької та проектної діяльності учнів у інформаційно-освітньому середовищі організації, яка здійснює освітню діяльність;

і) проектування й організації своєї індивідуальної та групової діяльності, організації свого часу з використанням ІКТ; планування навчальної діяльності, фіксування її реалізації в цілому й окремих етапів (виступів, дискусій, експериментів);

ї) забезпечення доступу в шкільній бібліотеці до інформаційних ресурсів Інтернету, навчальної та художньої літератури, до колекцій медіа-ресурсів на електронних носіях, до розмножувальної техніки для тиражування навчальних і методичних тексто-графічних й аудіо- та відеоматеріалів, результатів творчої, науково-дослідницької та проектної діяльності учнів;

й) планування навчальної діяльності, фіксації її динаміки, проміжних і підсумкових результатів;

к) проведення масових заходів, зборів, вистав; дозвілля і спілкування учнів з можливістю для масового перегляду кіно- і відеоматеріалів, організації сценічної роботи, театралізованих вистав, забезпечених озвучуванням, освітленням і мультимедіа супроводом;

л) випуску шкільних друкованих видань, роботи шкільного телебачення;

м) організації якісного гарячого харчування, медичного обслуговування та відпочинку учнів.

Усі зазначені види діяльності повинні бути забезпечені витратними матеріалами.

25. Психолого-педагогічні умови реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти повинні забезпечувати:

а) наступність змісту і форм організації освітньої діяльності під час отримання основної загальної освіти;

б) врахування специфіки вікового психофізичного розвитку учнів, зокрема особливості переходу з молодшого шкільного віку в підлітковий;

в) формування і розвиток психолого-педагогічної компетентності учнів, педагогічних та адміністративних працівників, батьківської громадськості;

г) варіативність напрямків психолого-педагогічного супроводу учасників освітніх стосунків (збереження і зміцнення психічного здоров'я учнів; формування цінності здоров'я та безпечного способу життя; розвиток своєї екологічної культури диференціації та індивідуалізації навчання; моніторинг можливостей і здібностей учнів, виявлення і підтримка обдарованих дітей, дітей з обмеженими можливостями здоров'я; психолого-педагогічний супровід учасників олімпіадного руху; забезпечення усвідомленого та відповідального вибору подальшої професійної сфери діяльності; формування комунікативних навичок у різновіковому середовищі та середовищі однолітків; підтримка дитячих об'єднань, учнівського самоврядування);

г) розширення рівнів психолого-педагогічного супроводу (індивідуальний, груповий, рівень класу, рівень організації освіти);

д) варіативність форм психолого-педагогічного супроводу учасників освітніх стосунків (профілактика, діагностика, консультування, корекційна робота, розвиваюча робота, просвіта, експертиза).

26. Інформаційно-методичні умови реалізації основної освітньої програми загальної освіти повинні забезпечуватися сучасним інформаційно-освітнім середовищем.

Інформаційно-освітнє середовище організації, яка здійснює освітню діяльність, містить: комплекс інформаційних освітніх ресурсів, зокрема цифрові освітні ресурси, сукупність технологічних засобів інформаційних та комунікаційних технологій: комп'ютери, інше ІКТ-обладнання, комунікаційні канали, систему сучасних педагогічних технологій, які забезпечують навчання в сучасному інформаційно-освітньому середовищі.

Інформаційно-освітнє середовище організації, яка здійснює освітню діяльність, повинне забезпечувати:

а) інформаційно-методичну підтримку освітньої діяльності;

б) планування освітньої діяльності та її ресурсного забезпечення;

в) моніторинг і фіксацію ходу та результатів освітньої діяльності;

г) моніторинг здоров'я учнів;

г) сучасні процедури створення, пошуку, збору, аналізу, оброблення, зберігання та подання інформації;

д) дистанційну взаємодію всіх учасників освітніх стосунків (учнів, їхніх батьків (законних представників), педагогічних працівників, органів управління у сфері освіти, громадськості), зокрема в рамках дистанційної освіти;

е) дистанційну взаємодію організації, яка здійснює освітню діяльність, з іншими організаціями, що здійснюють освітню діяльність, і організаціями соціальної сфери: установами культури, охорони здоров'я, спорту, дозвілля, службами зайнятості населення, забезпечення безпеки життєдіяльності.

Ефективне використання інформаційно-освітнього середовища передбачає компетентність співробітників організації, яка здійснює освітню діяльність, у вирішенні професійних завдань із застосуванням ІКТ, а також наявність служб підтримки застосування ІКТ. Забезпечення підтримки застосування ІКТ є функцією засновника організації, яка здійснює освітню діяльність.

Функціонування інформаційно-освітнього середовища повинне відповідати законодавству Придністровської Молдавської Республіки.

Навчально-методичне й інформаційне забезпечення реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти містить характеристики оснащення інформаційно-бібліотечного центру, читального залу, навчальних кабінетів і лабораторій, адміністративних приміщень, шкільного сервера, шкільного сайту, внутрішньої (локальної) мережі, зовнішньої (зокрема глобальної) мережі та спрямоване на забезпечення широкого, постійного і стійкого доступу для всіх учасників освітніх стосунків до будь-якої інформації, пов'язаної з реалізацією основної освітньої програми, досягненням запланованих результатів, організацією освітньої діяльності й умовами її здійснення.

Навчально-методичне й інформаційне забезпечення реалізації основної освітньої програми основної загальної освіти повинне забезпечувати:

а) інформаційну підтримку освітньої діяльності учнів і педагогічних працівників на основі сучасних інформаційних технологій у галузі бібліотечних послуг (створення і ведення електронних каталогів та повнотекстових баз даних, пошук документів за будь-якими критеріями, доступ до електронних навчальних матеріалів і освітніх ресурсів мережі Інтернет);

б) укомплектованість підручниками, навчально-методичною літературою та матеріалами з усіх навчальних предметів основної освітньої програми основної загальної освіти визначеними засновником організації, яка здійснює освітню діяльність, мовами навчання і виховання. Норма забезпеченості освітньої діяльності навчальними виданнями визначається, виходячи з розрахунку:

1) не менше одного підручника у друкованій та (або) електронній формі, достатнього для освоєння програми навчального предмета на кожного учня з кожного навчального предмета, який входить в обов'язкову частину навчального плану основної освітньої програми основної загальної освіти;

2) не менше одного підручника у друкованій та (або) електронній формі або навчального посібника, достатнього для освоєння програми

навчального предмета на кожного учня з кожного навчального предмета, який входить в частину, що формується учасниками освітніх стосунків, навчального плану основної освітньої програми основної загальної освіти.

Фонд додаткової літератури повинен містити: вітчизняну і зарубіжну, класичну і сучасну художню літературу; науково-популярну і науково-технічну літературу; видання з образотворчого мистецтва, музики, фізичної культури і спорту, екології, правил безпечної поведінки на дорогах; довідково-бібліографічні та періодичні видання; збірники словників; літературу із соціального та професійного самовизначення учнів.

Організація, яка здійснює освітню діяльність, повинна мати інтерактивний електронний контент з усіх навчальних предметів, зокрема зміст предметних галузей, представлений навчальними об'єктами, якими можна маніпулювати, і процесами, в які можна втручатися.